

Antwoorden op de schriftelijke vragen gesteld door het lid Vergeer (SP) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over het VMBO, kenmerk 2010212110.

1.

Ja, ik heb kennis genomen van het genoemde artikel in het NRC Handelsblad van 25 juni j.l..

2.

Vóór de invoering van de leerwegen zijn er in het mavo en vbo alleen voor de algemene vakken centrale examens op c- en d-niveau. De beroepsgerichte vakken kennen geen verplichte centrale examens. Wel worden voor deze vakken zogenaamde landelijke examens op b- en c-niveau en voor enkele op a-niveau gemaakt. Scholen kunnen hieraan op basis van vrijwilligheid deelnemen. Voor de algemene vakken op a- en b-niveau (vergelijkbaar met de basisberoepsgerichte leerweg) zijn er alleen schoolexamens.

Met de invoering van de leerwegen vindt voor alle vakken een overgang naar centrale examinering plaats. Deze vernieuwing wordt gefaseerd ingevoerd:

- Er is een pilot gestart waar 20 scholen aan deelnemen. Uit de rapportage van afgelopen zomer blijkt dat de examens over het geheel genomen goed maakbaar zijn voor de leerlingen. Dit voorjaar is de pilot opengesteld voor alle scholen die dat willen. De resultaten op deze zogeheten pilot-volg-scholen worden opgenomen in de rapportage dit jaar nog verschijnt.
- De normering voor de vakken in de basisberoepsgerichte leerweg en de beroepsgerichte vakken in de andere leerwegen is in het voorjaar van 2003 nog niet bindend. Daartoe wordt pas in volgende jaren over gegaan als blijkt dat 80% van de leerlingen er in slaagt om in 80% van de tijd het vmbo met succes af te ronden. Tot die tijd kan de school zelf bepalen of en in welke mate de normering op het eindexamenresultaat van de leerling wordt gevolgd.

De pilotresultaten geven tot op heden geen reden om te veronderstellen dat landelijk gezien de helft van de leerlingen zal zakken. Dit laat onverlet dat op sommige scholen het aantal gezakte leerlingen hoger kan liggen dan elders. Echter, door het niet bindend zijn van de normering kunnen de scholen wel invloed uitoefenen op het eindexamenresultaat van de leerling.

Overigens vindt op dit moment een verkenning plaats om scholen toe te staan in overleg met ROC's meer flexibiliteit te introduceren binnen het wettelijk kader van de basisberoepsgerichte leerweg, opdat zoveel mogelijk leerlingen uiteindelijk een startkwalificatie kunnen behalen.

3.

Het streven is zoveel mogelijk leerlingen toe te leiden naar een startkwalificatie. Het halen van het diploma is in die context veel waard. Het is dan ook van groot belang dat vmbo-instellingen onderwijs geven dat deze leerlingen bindt en boeit, in een veilige omgeving. Dat betekent: vernieuwing van de pedagogiek en didactiek, met name gericht op een betere aansluiting met de praktijk zoals bij de introductie van leer-werktrajecten. Dat betekent ook: maatwerk en variëteit in de organisatie en inrichting van leerprocessen en een hoge kwaliteit van de zorgstructuur. Voor de leerlingen blijft zo een goed perspectief bestaan op een soepele doorstroom naar vervolgonderwijs. Het streven moet en kan dus zijn dat

door bindend, boeiend en veilig onderwijs zo veel mogelijk leerlingen slagen voor hun eindexamen.

Van 'sjoemelen' is geen sprake zolang de normering nog niet bindend is. Het is bovendien van groot belang dat zoveel mogelijk leerlingen opgaan voor het eindexamen. Alleen op die wijze ontstaat immers een goed beeld van datgene wat de leerlingen aankunnen (ijking van het niveau).

4.

Met de Kamer is overeen gekomen dat de normering op de vakken waar centrale examinering nieuw voor is – dit zijn de vakken in de basisberoepsgerichte leerweg en de beroepsgerichte vakken in de andere leerwegen – pas bindend wordt voor de scholen als dit redelijk is. Dat wil zeggen, als inhoud en zwaarte van de nieuwe examens blijken aan te sluiten bij datgene wat deze vmbo-leerlingen aankunnen (80% van de leerlingen moet diploma kunnen halen in 80% van de tijd).

Vooruitlopend op landelijke afname van de nieuwe centrale examens zijn deze getest in een pilot. Dat betekent dat de examenontwikkelaars op die wijze kunnen nagaan of en in hoeverre zij op het goede spoor zitten. Hierbij is sprake van een beredeneerd checken van de inhoud en zwaarte van de nieuwe examens.

5.

Zoals eerder gemeld in antwoord op vragen van de leden Dijkema en Tichelaar (kenmerk 2010211160) heeft het beroepsonderwijs in het algemeen en het vmbo in het bijzonder de afgelopen kabinetsperiode de hoogste prioriteit gekregen waar het ging om extra investeringen. Het belang van het beroepsonderwijs waarvan het vmbo het fundament vormt, wordt door de onderwijssectoren breed onderschreven. Projecten van scholen en instellingen beginnen hun vruchten af te werpen, zo blijkt uit het u onlangs toegezonden NEI-rapport (zie de brief van 24 april 2002, OCW 02-421). Deze projecten zijn doorgaans gericht op aansluitings- en doorstroomvraagstukken, inventarisvernieuwing, modernisering van onderwijsvormen en leermiddelen en samenwerking met regionale belanghebbenden. De inspanningen leiden tot een hogere kwalificatiewinst binnen de beroepskolom.

De integratie van leerlingen die extra zorg en aandacht nodig hebben, is er op gericht om hen zoveel mogelijk kans te geven op het behalen van een startkwalificatie. In een kennismaatschappij is immers een bijdrage vanuit het talent van een ieder nodig. Door integratie kunnen ook deze leerlingen baat hebben bij de toenemende samenwerking en afstemming tussen instellingen. Mede door de extra financiële middelen die beschikbaar zijn gesteld, wordt het scholen mogelijk gemaakt dergelijke contacten te leggen en te continueren. Zo heeft de Kamer dit voorjaar ingestemd met het wetsvoorstel tot invoering van het regionaal zorgbudget en zijn structurele middelen beschikbaar gesteld voor investeringen in de beroepskolom.

Scholen kunnen zelf beslissen of en in hoeverre ze in hun samenwerkingsverband 'probleemleerlingen' opnemen in 'normale' klassen dan wel hen tijdelijk of structureel in een andere setting onderbrengen. Door de indicatiestelling en het regionaal zorgbudget (gemengd model) krijgen de scholen hiervoor de benodigde financiële middelen en de mogelijkheden tot variëteit in de aanpak. Daarnaast voorziet het wetsvoorstel Leerling Gebonden Financiering er in dat onder meer

leerlingen die zeer moeilijk opvoedbaar zijn via aangepaste voorzieningen onderwijs kunnen volgen.

Een sterk vmbo is naar mijn mening tegen deze achtergrond in staat om probleemleerlingen op een eigen, goede wijze op te vangen.

6.

Zoals uiteengezet in de antwoorden op de vragen van de leden Dijkma en Tichelaar is de laatste jaren sterk ingezet op versterking van het vmbo. Dit is gebeurd via onder meer het Actieprogramma vmbo (kenmerk 2010211160). In dit programma staan thema's centraal als innovatie, nieuwe pedagogiek en didactiek, investeren in docenten en de relaties tussen vmbo-scholen en ROC's en sociale partners. Uit het onlangs verschenen NEI-rapport blijkt dat dit programma het imago van het vmbo heeft versterkt.

In het vmbo is de laatste tijd hard gewerkt aan het versterken van de samenwerking tussen scholen en zorgvoorzieningen. Dit mede tegen de achtergrond van de invoering van het regionaal zorgbudget en de indicatiestelling (gemengd model). Voor de groei van het aantal zorgleerlingen in het voortgezet onderwijs is een aantal verklaringen aan te wijzen, waaronder de wijzigingen in de sociaal-maatschappelijke context van leerlingen, zoals individualisering, veranderende gezinssituaties en de groei van het aantal nieuwkomers (zie ook de brief van 29 november 2000, TK 2000-2001 24 578, nr. 34). Juist vanwege genoemde maatschappelijke factoren is het van groot belang dat de vmbo-instellingen in staat worden gesteld de leerlingen op te vangen en daarin samen te werken met andere instanties. De school kan dat immers niet alleen. Hiervoor zijn de afgelopen periode aanvullende financiële middelen beschikbaar gesteld.

In het schooljaar 2000 – 2001 was het aantal zorgleerlingen als volgt samengesteld:

- leerwegondersteunend onderwijs in vmbo scholen 79.000 leerlingen (incl. LNV);
- leerwegondersteunend onderwijs in VSO-LOM scholen 11.500 leerlingen;
- 13.400 leerlingen in het praktijkonderwijs.

Het grootste deel van de zorgleerlingen in het vmbo zat voorheen op het i-vbo dat in 1999 van rechtswege is omgezet naar leerwegondersteunend onderwijs. Ter illustratie, in 1999 waren er 65.000 i-vbo leerlingen (incl. LNV), 12.000 VSO-LOM leerlingen en 10.600 VSO-MLK leerlingen.

De feitelijke bestuurlijke en institutionele integratie van het svo-lom vindt in veruit de meeste gevallen plaats per 1 augustus aanstaande. Of dat ook betekent dat deze leerlingen per die datum ook in een vmbo-setting onderwijs krijgen, is afhankelijk van de keuzen die het samenwerkingsverband en de scholen maken. Integratie van leerlingen in vmbo-klassen is denkbaar, maar ook is tijdelijke dan wel structurele opvang mogelijk in bijvoorbeeld een orthopedagogisch-didactisch centrum (OPDC).

7.

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op de vragen 5 en 6 voorgaand.

Zoetermeer, 16 juli 2002

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. K.Y.I.J. Adelmund)